

«Бекитемин»

**Ж. Баласагын атындагы КУУнун
илимий иштер боюнча проректору
профессор Н. И. Ишекеев**

2024-ж.

Кыргыз Улуттук университетинин Тарых жана чөлөкөм таануу институтунун Чөлкөм таануу жана кыргыз таануу кафедрасынын аспиранты Шаршенбек кызы Айперинин тарых илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн “Кыргыз Республикасынын Шанхай кызматташтык уюмунун өлкөлөрү менен болгон маданий-гуманитардык кызматташтыгы” деген темадагы диссертациялык иши боюнча 07.00.02 – Ата Мекен тарыхы адистигинен кошумча кандидаттык минимум программасы

Кошумча программанын мазмуну

Изилдөөнүн булактык базасы. Кыргызстандын эгемендүү тарыхында маданий-гуманитардык кызматташтык – мамлекеттердин маданият, билим берүү, илим, саламаттыкты сактоо, маалыматтык технологиялар, спорт, массалык маалымат каражаттары, туризм, жаштар чөйрөсү ж.б. тармактардагы кызматташуусу болуп саналат. Ошол эле учурда, «маданий-гуманитардык саясат», «маданий дипломатия» жана «жумшак күч» сыяктуу факторлор маданий-гуманитардык кызматташуунун максаттарына жетүүнүн натыйжалуу куралы катары каралып келгени белгилүү. Анткени, мажбурлоо саясатына караганда жагымдуу жүргүзүлгөн “жумшак күч” саясатынын негизинде маданий-гуманитардык багыттагы иш-чаралар

көбүрөөк ишке ашырылып, өз ара түшүнүшүү жана сый-урмат мамилелерин калыптандырат.

Адабияттар

1. Айдаркул, К. Международные отношения кыргызов и Кыргызстана [Текст]: история и современность / К. Айдаркул. – Бишкек: Турар, 2002. – 342 с.
2. Акунов, А. А. Кыргызстан эгемендик доорунда (1991-2021) [Текст] / А. А. Акунов. – Бишкек: Калем, 2021. – 1040 б.
3. Джоробекова, А. Э. Основные тенденции и направления интеграционных процессов в Центральной Азии [Текст] / А. Э. Джоробекова. – Бишкек, 2007. – 156 с.
4. Дононбаев, А. Д. Международные отношения [Текст] / А. Д. Дононбаев. – Бишкек: Изд-во КРСУ, 2015. – 586 с.
5. Ерасов, Б. С. Социальная культурология [Текст] / Б. С. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.
6. Ковальченко, И. Д. Методы исторического исследования [Текст] / И. Д. Ковальченко. – М.: Наука, 2003. – 486 с.
7. Най, Д. С. Будущее власти [Текст]: как стратегия умной силы меняет XXI век: 16+ / Д. С. Най; пер. с англ. В. Н. Верченко. – М.: АСТ, печ. 2013. – 444 с. – (Сер. Политика).
8. Национальный статистический комитет Кыргызской Республики. Население Кыргызстана. [Текст] / Б. Кудайбергенов и др. — Бишкек, 2023. —381 с.
9. Омаров, Н. М. Внешняя политика Кыргызской Республики в эпоху «стратегической неопределенности» [Текст] / Н. М. Омаров. – Бишкек: Илим, 2005. – 320 с.
10. Теория и методология истории [Текст] / отв. ред. В. В. Алексеев, Н. Н. Крадин, А. В. Коротаев, Л. Е. Гринин. – Волгоград: Учитель, 2014. – 504 с.

11. Хантингтон, С. Столкновение цивилизаций [Текст] / С. Хантингтон.– М.: ООО Изд-во АСТ, 2014 – 868 с.
12. Цин, Юйцай. Один пояс и один путь [Текст]: коммент. / Цин Юйцай, Чжоу Гупин, Ло Вэйдун; пер. с кит. Станченко Л.К. – М.: ООО Шанс, 2017. – 279 с.
13. Шанхайская организация сотрудничества – 10 лет по пути безопасности и сотрудничества [Текст] / под общ. ред. Е. Х. Казыханова. – Астана: RUAN, 2011. – 199-б.
14. Шанхайская организация сотрудничества [Текст] / под ред. Т. Я. Хабриева, И. О. Тиунов, Н. М. Бевеликова. – М.: ИНФРА, 2015. – 304 с.
15. Шанхайская организация сотрудничества [Текст]: взаимодействие во имя развития / сост.: А. Ф. Лименко.–М.: Ин-т Дальнего Востока РАН, 2006.– 248 с.

Кандидаттык экзамендин суроолору

1. Грек тарыхчылар сактар тууралуу: «Кой баккан сактар – скиф уруулары. Алар дан бышкан Азияда жашашкан, адилеттүү көчмөндөрдөн чыккандар... Алар дүнүйө-мүлккө кызыгышпайт, бири-бирине ак ниет мамиле кылышат. Алар арабалар менен көчүшөт жана сүт менен азыктанышат» деп жазышкан. Байыркы тарыхчылардын маалыматтарын толуктагыла. Сактардын жашоо образына мүнөздөмө бергиле. Сак урууларынын турмушу тууралуу билген булактарды атагыла.
2. Кыргызстандагы советтик индустриалаштыруу (1925–1940 -жж)
3. Усунь мамлекети (б.з.ч. II к.-б.з. V к.)
4. Кыргызстан Россия империясынын курамында. Кыргызстандын Россия империясындагы абалына жалпы мүнөздөмө бергиле.
5. Улуу Түрк каганаты тууралуу айтып бергиле. Түрктөрдүн жетишкендиктерине мүнөздөмө бергиле.

6. Кыргызстандын түштүгүнүн жана түндүгүн Россияга кошулушун, төмөнкү көрсөткүчтөр: себептери, бириктирүүнүн жүрүшү, натыйжалары боюнча салыштырмалуу мүнөздөмө бергиле.
7. Улуу Жибек Жолунун пайда болушу б.з.ч. II к. таандык. «Улуу Жибек Жолу» термини тарых илимине XIX к. немец саякатчысы жана географы К. Рихтгофен тарабынан киргизилген. Ал «Кытай» деген китеп жазып, анда биринчи жолу бул соода жолун «Жибек Жолу» деп атаган. Эмне үчүн, Рихтгофен бул жолду ушундайча атады? Трансевропалык жана трансазиялык жолдордун системасы болгон Улуу Жибек Жолу тууралуу айтып бергиле. Улуу Жибек Жолу Кыргызстан тарыхында кандай роль ойногон?
8. XVIII–XIX кк. Кыргыз-казак мамилелери
9. «Мамлекет» терминине түшүндүрмө бергиле. Дыйканчылык мамлекеттерине жалпы мүнөздөмө берип, Давань мамлекети тууралуу айтып бергиле.
10. Кыргызстан кайра куруу мезгилинде. (1985–1991-жж.)
11. Россия падышачылыгнын Кыргызстандагы административдик-сотук жана жер-салык саясаты.
12. Байыркы же орто кылымдагы Кыргызстандын көрүнүктүү инсандарынын бири тууралуу айтып бергиле (тандооңор боюнча). Өз аңгемеңерде: Сен тандап алган инсандын калыптануусун; анын ишмердигин, Кыргызстандын өнүгүүсүнө кошкон салымын чагылдыргыла. Анын Кыргызстандын тарыхындагы ролу тууралуу өз оюңду негизде.
13. Кыргыз элинин калыптанышы тууралуу айтып бергиле. Кыргыз элинин калыптанышы кыргыздардын жана Кыргызстандын тарыхы үчүн кандай мааниге ээ?
14. СССРдин кулашы жана Кыргызстандын эгемендигинин жарыяланышы.
15. Улуу Кыргыз дөөлөтү. (840–924-жж.)

«Бекитемин»

Ж. Баласагын атындагы КУУнун
илимий иштер боюнча проректору
профессор Н. И. Ишекеев

2024-ж.

Кыргыз Улуттук университетинин Тарых жана чөлөкөм таануу институтунун Чөлкөм таануу жана кыргыз таануу кафедрасынын аспиранты Шаршенбек кызы Айперинин тарых илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн “Кыргыз Республикасынын Шанхай кызматташтык уюмунун өлкөлөрү менен болгон маданий-гуманитардык кызматташтыгы” деген темадагы диссертациялык иши боюнча 07.00.03 – жалпы тарых адистигинен кошумча кандидаттык минимум программасы

Кошумча программанын мазмуну

Изилдөөнүн булактык базасы. Дүнөлүк тарыхтын өнүгүшүндө эл аралык регионалдык уюмдарда чоң роль ойноп келет. Мындай уюмдардын катарына Шанхай кызматташтык уюмунун (ШКУ) кошсо болот. Шанхай кызматташтык уюмунун (ШКУ) мүчө мамлекеттеринин өз ара мамилелериндеги көйгөйлүү маселелер катары алардын ар кандай мүмкүнчүлүктөрү менен позицияларын (көз караштарын) белгилей кетүү зарыл. Анткени, өз кезегинде аталган уюмдун жалпы жана жеке максаттары менен милдеттерин макулдашууда жана ишке ашырууда айрым бир кыйынчылыктарга туш болууда. Белгилей кетүүчү маселе болуп, аталган

уюмдун ишмердүүлүгүнүн 2001-жылдан бери уланып келе жаткандыгына карабастан, маданий-гуманитардык байланыштар 2007-жылдан тартып гана иш жүзүнө ашырыла баштагандыгында. Уюмдун мүчө мамлекеттеринин маданий кызматташуусун жөнгө салган негизги документ болуп 2007-жылдын 16-августунда Бишкекте кабыл алынган ШКУга мүчө-мамлекеттердин ортосундагы маданий-гуманитардык тармактагы кызматташтык жөнүндөгү макулдашуу эсептелет.

Адабияттар

1. Акунов, А. А. Кыргызстан эгемендик доорунда (1991-2021) [Текст] / А. А. Акунов. – Бишкек: Калем, 2021. – 1040 б.
2. Джоробекова, А. Э. Основные тенденции и направления интеграционных процессов в Центральной Азии [Текст] / А. Э. Джоробекова. – Бишкек, 2007. – 156 с.
3. Дононбаев, А. Д. Международные отношения [Текст] / А. Д. Дононбаев. – Бишкек: Изд-во КРСУ, 2015. – 586 с.
4. Ерасов, Б. С. Социальная культурология [Текст] / Б. С. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.
5. Китай и глобализация [Текст]: взгляд из Москвы и Пекина / отв. ред. В. В. Михеев, В. Г. Швыдко. – М.: ИМЭМО РАН, 2013. – 114 с.
6. Ковальченко, И. Д. Методы исторического исследования [Текст] / И. Д. Ковальченко. – М.: Наука, 2003. – 486 с.
7. Кылычев, А. М. Кыргызстан жана Шанхай кызматташтык уюму [Текст]: тарыхый өнүгүү этаптары / А. М. Кылычев, Ж. О. Омурова. – Бишкек: Махprint, 2024. – 336 б.
8. Лузянин, С. Г. Россия - Китай [Текст]: формирование обновленного мира / С. Г. Лузянин; отв. ред. В. С. Мясников. – М.: Изд-во Весь Мир, 2018. – 328 с.

9. Молодежные обмены между странами участницами Шанхайской Организации Сотрудничества: нормативно-правовые аспекты и социальные практики [Текст] : моногр. / под. общ. ред. С. Г. Максимовой. – Барнаул: Изд-во ООО Тип. Триада, 2015. – 126 с.
10. Най, Д. С. Будущее власти [Текст]: как стратегия умной силы меняет XXI век: 16+ / Д. С. Най; пер. с англ. В. Н. Верченко. – М.: АСТ, печ. 2013. – 444 с. – (Сер. Политика).
11. Национальный статистический комитет Кыргызской Республики. Население Кыргызстана. [Текст] / Б. Кудайбергенов и др. — Бишкек, 2023. —381 с.
12. Омаров, Н. М. Внешняя политика Кыргызской Республики в эпоху «стратегической неопределенности» [Текст] / Н. М. Омаров. – Бишкек: Илим, 2005. – 320 с.
13. Омаров, Н. М. Современные международные отношения и мировая интеграция [Текст] / Н. М. Омаров. - Бишкек: Раритет Инфо, 2009. – 288 с.
14. Перспективы многостороннего сотрудничества ШОС с международными структурами в интересах развития стратегии Организации [Текст] / отв. ред. сост. Ю.В. Морозов. — М. : ИДВ РАН, 2019. — 344 с.
15. Теория и методология истории [Текст] / отв. ред. В. В. Алексеев, Н. Н. Крадин, А. В. Коротаев, Л. Е. Гринин. – Волгоград: Учитель, 2014. – 504 с.
16. Хантингтон, С. Столкновение цивилизаций [Текст] / С. Хантингтон.– М.: ООО Изд-во АСТ, 2014 – 868 с.
17. Цин, Юйцай. Один пояс и один путь [Текст]: коммент. / Цин Юйцай, Чжоу Гупин, Ло Вэйдун; пер. с кит. Станченко Л.К. – М.: ООО Шанс, 2017. – 279 с.
18. Шанхайская организация сотрудничества – 10 лет по пути безопасности и сотрудничества [Текст] / под общ. ред. Е. Х. Казыханова. – Астана: RUAN, 2011. – 199-б.

19. Шанхайская организация сотрудничества [Текст] / под ред. Т. Я. Хабриева, И. О. Тиунов, Н. М. Бевеликова. – М.: ИНФРА, 2015. – 304 с.
20. Шанхайская организация сотрудничества [Текст]: взаимодействие во имя развития / сост.: А. Ф. Лименко. – М.: Ин-т Дальнего Востока РАН, 2006. – 248 с.
21. ШОС как фактор интеграции [Текст]: фундамент. исслед. / под ред. А. Л. Салиева. – Бишкек: ИСАП КРСУ, 2012. – 440 с.

Кандидаттык экзамендин суроолору

1. Индия, Кытай, Япония эрте орто кылымдарда. Социалдык иерархиянын, жерге болгон феодалдык менчиктин, саясий өнүгүүнүн өзгөчөлүгү.
2. Жүз жылдык согуш жана анын Европанын тарыхый тагдырына тийгизген таасири.
3. Орто кылымдардагы адам. Ата мекендик жана чет элдик тарыхнаамада аны изилдөөнүн ыкмалары
4. Орто кылымдагы идеология жана маданият. XII-XV кк. анын өкүлдөрү. (теология менен илимдин синтези).
5. Алгачкы италиялык Кайра жаралуу доору жана гуманизм. Көйгөйлөр жана адабият.
6. XIII-XV кк. Индия, Кытай, Япония. Агрардык мамилелер, феодалдык жерге ээлик кылуунун формалары. Экономикалык өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү. Саясий тарыхы.
7. Франция, Испания жана Англиядагы абсолюттук системанын өзгөчөлүктөрү. Социалдык күрөштүн күчөшү.
8. Батыш өлкөлөрүндөгү жаңы коомдук байланыштарды саясий жол-жоболоштуруунун алгачкы аракеттери. Реформация жана Германиядагы крестьяндардын согушу.
9. XVI к. Нидерланд революциясы жана Европадагы биринчи жаңы типтеги республиканын түзүлүшү.
10. Кытай, Япония, Осмон империясы, Иран жана Индияда коомдун жана мамлекеттин уюмунун социалдык жана саясий өзгөчөлүктөрү.
11. XIX к. үчүнчү жарымындагы Европанын өнүккөн өлкөлөрүнүн жана Америка Кошмо Штаттарынын колониалдык экспансиясынын өнүгүшү. Тарыхнаамада "эски" жана "жаңы" империализм жөнүндөгү талкуу.
12. XIX к. аягындагы колониялык империялар, колониялар, жарым колониялар жана Чыгыштагы суверендүү мамлекеттер. аягына чейин Колониялык эксплуатациянын ыкмалары.

13. XX к. башындагы Иран, Кытай, Осмон империясындагы ыңкылаптар. Азия өлкөлөрүндөгү жалпы улуттук саясий уюмдардын түзүлүүсү.
14. Биринчи дүйнөлүк согуш XX к. цивилизациясынын кризисинин көрүнүшү катары.
15. Биринчи дүйнөлүк согуштун социалдык-саясий кесепеттери. Согуштан кийинки алгачкы жылдардагы социалдык толкундоолор. Россия, Австрия-Венгрия, Германиядагы монархиялардын кулашы. Россиядагы 1917-жылдагы октябрь революциясына болгон дүйнөдөгү көз-караштар.
16. Тынчтыкты жөнгө салуу маселелери жана эл аралык чыңалуунун жаңы факторлорунун пайда болушу. Жамааттык коопсуздук идеясы жана Улуттар Лигасынын түзүлүшү.
17. Экинчи дүйнөлүк согуш (1939–1945). Европадагы Гитлердин "жаңы тартиби", Япониядагы "Чыгыш Азиянын гүлдөп-өнүгүү чөйрөсү".
18. Шанхай кызматташтык уюмунун калыптанышынын негизги этаптары.
19. Кытай Эл Республикасынын тышкы саясатынын концепцияларындагы Шанхай кызматташтык уюму.
20. Кытай Эл Республикасынын Шанхай кызматташтык уюмунун өлкөлөрү менен болгон өз ара кызматташуудагы көйгөйлөр.
21. Жибек Жолунун экономикалык алкагы демилгесинин маданий-гуманитардык аспектиси.
22. Шанхай кызматташтык уюмунун алкагындагы Жаштар Кеңешинин түзүлүшү жана ишмердүүлүгү.
23. "Бир алкак, бир жол" концепциясынын эволюциясы.

Төрайым,

т.и.к., доцент

Каулбекова Р.А.

Катчы

Уметалиева Ж.Ж.

Көп маалыматтарды кабыл алуу үчүн
 КБ башкармандыгына
 К.Т. Кураманова

